

TUTKIJAN REFLEKSIIVISEN ASEMOITUMISEN VAIKUTUS TUTKIMUSPROSESSIIN

Sosiaalipedagogiikan päivät 2018, Kemi

Kirsi Vaistela

Itä-Suomen yliopisto

SCE-tohtoriohjelma

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

TUTKIMUKSENI

AIHE, TAVOITE JA METODIIKKA

- ❖ ”Maahanmuuttajalasten osallisuusedellytykset ja -esteet peruskoulun alaluokilla” → tavoite: osallisuuden edistäminen
- ❖ Tutkimuskysymykset:
 - Mitä maahanmuuttajalasten osallisuus ja osattomuus koulukontekstissa merkitsevät?
 - Minkälaiset pienyhteisösuhteet estävät tai edistävät osallisuutta?
 - Mitkä ovat ne yhteiskunnalliset ja kasvatukselliset toteutumisedellytykset, joiden avulla kokemus omasta merkityksestä osana yhteisöä voi syntyä?
- ❖ Kouluetnografia, jossa kaksi erillistä aineistonkeruuvaihetta:
 - Teemahaastattelut (N=43)
 - Kenttätyövaihe/osallistuva havainnointi/toimintatutkimuksellinen ulottuvuus

TUTKIMUKSENI LÄHTÖKOHDAT

- ❖ Kriittinen paradigma ja tutkimusote:
 - koulu tutkimuskenttänä
 - kasvatuksen ilmiöiden tarkastelu osana laajempaa sosiaalista, taloudellista, poliittista ja kulttuurista todellisuutta
 - marginaali, valta, epätasa-arvoiset käytännöt, koulun legitimoitu tieto
- ❖ Tutkimusaineisto vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa, monimenetelmäisesti:
 - osallisuus koulun arjen vuorovaikutussuhteissa
 - jäsenyydet, eronteot, koulun hallintasuhteet
- ❖ Refleksiivisyys:
 - ”tutkijaminän” positio, episteeminen itsetietoisuus
 - tiedonhankintatapojen eettisyys
 - etnografinen tiedonmuodostusprosessi

TUTKIJAN ”REFLEKSIIVISYYDEN REKISTERIT” (Jeremy Gould 2016)

- ❖ Refleksiivisyys on etnografisen asenteen ydin, ajattelemisen tapa, tiedon tuottamisen ydintä
- ❖ Etnografinen refleksiivisyys ilmenee ”väittäminä ja teksteinä, jotka jollakin tavalla ottavat huomioon oman tuotantonsa” (Pels 2000)
- ❖ ”Minä” olin siellä → Mistä tutkijaminä rakentuu? → Miten näin rakentunut tutkijaminä tietää? → Kukin tutkija omien erityispiirteiden ja henkilöhistorian kautta eri tavoin viritelty (”kalibroitu”)
- ❖ Miten data syntyy – mikä on tutkijaminän osa tässä prosessissa? → Keskeistä tutkijaminän suhde aineistoon ja sen tuotantoprosessiin, ei niinkään strategiset valinnat

Kokemuksellinen refleksiivisyys

❖ ”Tutkijaminän” sisäänpäin kääntynyttä pohdiskelua

→ affektiivis-moraalinen ”kalibrointi”

- ◆ Miten koen tutkimusympäristöni?
- ◆ Tutkimuskäytänteet, jopa tutkimusaiheen valinta
- ◆ Suhteet informantteihin – tutkijan ja erilaisten informanttien vuorovaikutus → merkitykset syntyvät toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa

Relationaalinen refleksiivisyys

- Tutkijan suhde tutkittavien toimijoiden sosiaalisiin suhteisiin ja suhdeverkostoihin
- Tutkijan omissa sosiaalisissa suhteissa ja (ammatillisissa) verkostoissa tuotettujen analyttisten käsitteiden suhde tutkimusaineistossa oleviin toimijoiden luomiin merkitysisältöihin
- Vallan jäljet tutkijan ja tutkittavien suhteissa
 - emansipaatio tai äänen antaminen – onko pyrkimys lopulta mahdollinen tai edes oikein?

Postkoloniaalinen refleksiivisyys

- Kosketuksessa poliittisiin jännitteisiin: ”Refleктоivalla etnografilla ei ole varaa antautua politiikkaan eikä myöskään kieltäytyä sitä näkemästä.”
- Herkistymistä oman kehon demografisten ominaisuuksien (ihonväri, sukupuoli, ikä, kotipaikka) epistemologisille heijastumille ja pohdintaa tutkijaminän omasta osuudesta koloniaalisen suhteen luomien vallan mekanismien jatkuvuuteen
- Eron vakiintuneista stereotyyppioista > < Uusia toiminnan ja vuorovaikutuksen malleja

KIITOS!

